מסורת השס"

אנס נכים נאמרוכי ביתים וידך אשליכם ליס . הנלס אומר לחכירו אתה רצים להחריב ביתו של מקום שהמית ישראל אחריך ואני עשיתי בך נקמה ושילמתי לך ידי ל"ל אנס נכים לאחרוכי ביתא ויידך [אושליה] לי לשון שאילת [כלים] כלומר ועלה בידי: **ואמר רבי**

הש"ל

אמא בר מניגא אומא היום וכו' • מהר לשון מהר עכשיו כשהטול ל"ט ימים מחדש אייר קודם עליית הענן פשו להו י' והכהו י' היו בין דרך שלשת ימים וז' דהסברת מרים ומחדש (ה) של כ"ט ימים שאכלו בשר הוה ל"ט והשתא אשתכח דמשה שלח מרגלים בכ"ט דסיון: **פני מרבעים נכי מד** • כ' מסיון וכ"ט מהמות הוה ל"ל וח' מאב הוה ל"ט: **ופוכס על ידי מייב** • הייט תשעה באב דלרגלין להיות בו רעות: ה"ג מנגלין זכות ע"י זכלי: **מונלפי שבים** • יום ראשון: **מונלפי שביעים** • שמיטה: **דוכן** • מקום עשוי כעין אילטבא ועליו ליס עומדין לשורר: **ויבש עליהם אם אונם וברעתם ימיתם ולמיתם ה' אלהינו** • במזמור אל נקמות ה' והוא שיר של יום ראשון והלי לאמרי ליה ביום ראשון אילייא בעלמא (ו) הוה דנפל בפומייהו דלאמריכן בערכין (דף יב:) פי' אילייא קינה שכן תרגום יונתן בן עוזיאל את קינה (יחזקאל כח) טול אילייא וכמו אלי כבתולה חגורת שק על בעל נעוריה (יואל א) שפיכותו קונני וכבי: **נתרשם הפיר** • כדכתיב (מיכה ג) ציון שדה תחרש שמחרשה כולה ונעשית כשדה חרושה: **בעל סמוסים** • בעל קומה ומורה ל"ל גדול הדור: **מפכקם** • ליהרג ברמז אמר ליה שלא יכירו בו אנשי המלך: **טשא** • נחבא כמו טשו במערתא (שבת דף נג:): **פול** • האדון אלא רבן גמליאל בלגעא: **ומים מד מייניהו** • מן היועצין וכסבורין שאירע להן על שהרעו לגזור: **גיא חזיון** • ירושלים שהכל מסתכלין שם: **מקרקר** • לשון יללה: **קיר ושוע** • מקונן וזועק לשון הגה קול שועת בת עמי (ירמיה ח) קיר כמו קירי דבשמיטת חולין (דף *קנט:): **אל ספר** • בשביל הר ציון • שמשם: **מעגנים אדר** • ימי נסיס היו לישראל פורים ופסח: ניזל

(ז) **דכתיב** עד חדש ימים הוו להו כ"ב בסיון. פי' חשוב מעשרים ימים של ר"ח אייר עד סופו תמצא ט' ימים נמצא כל' בסיון כ"ט ועד חדש ימים הוי שלשים ימים אם כן לפי זה תמצא מעשרים וחמש לחדש הפני דזה אייר חדש שלם עד כ"ב דסיון וג' ימים שנשאו מהר ה' הרי ל"ג דל מיניהו ב' ימים דבעשרים בחדש נעלה הענן ואייתר להו שני ימים פשו כ"ג דל יומא מן שלשה שהאחד מן הג' ימים היה בכלל החדש (ח) שאייר חסר פשו להו כ"ב*:

אמר אביי תמוז דהחיא שתא מלוי מליוה • ועשו אותו משלשים ימים כדי שיכלו המ' ימים בתשעה באב שלשים יום דתמוז ואחד דסיון דבכ"ט שלח המרגלים ותשעה באב הרי ארבעים ימים ויום תשעה באב שבו המרגלים מתור הארץ: **וישב** עליהם את אונם וברעתם ימיתם ה' אלהיהו עד שכלו המויביס וכו' • פי' באותו פסוק ים ב' פעמים ימיתם ולא הספיקו לומר הפני עד שכלו וכבשום ואומר ר"ש *אע"ב דאין אותו פסוק כלל במזמור שיר של מוצ"ש אירע להם כך שאמרו אותו פסוק ובירושל' מפרש אילייא נקט פירוש אילייא הוי כמו אלי כבתולה דהוי לשון קינה כמו שקורין העולם ריאלוגי"ל בלע"ז:

[כל זה איתא בערכין יא: ופשטי רבא ואיתיתא רב אמי אילייא בעלמא ט"]

אמר

אנת צבית לחרובי ביתא ידך אשליטת ליה בתשעה באב נגזר על אבותינו שלא יכנסו לארץ, מנלן? דכתיב ויהי בחדש הראשון בשנה השנית באחד לחדש הוקם המשכן ואמר מר *שנה ראשונה עשה משה את המשכן, שניה הקים משה את המשכן ושלח מרגלים וכתיב ויהי בשנה השנית בחדש השני בעשרים בחדש נעלה הענן מעל משכן העדות וכתיב ויסעו מהר ה' דרך שלשת ימים אמר רבי חמא בר חנינא *אותו היום סרו מאחרי ה' וכתיב והאספסוף אשר בקרבו התאוו תאוה וישובו ויבכו גם בני ישראל וגו' וכתיב עד חדש ימים וגו' דהוו להו שבעה ימים דהוו להו עשרין ותרתין בסיון וכתיב ותסגר מרים שבעת ימים דהוו להו עשרין ותשעה בסיון וכתיב שלח לך אנשים ותניא בעשרים ותשעה בסיון שלח משה מרגלים וכתיב ויישובו מתור הארץ מקץ ארבעים יום הני ארבעים יום נכי חד הוו? אמר אביי *תמוז דהדהיא שתא מלויי מליוה דכתיב קרא עלי מועד לשבור בחורי וכתיב ותשא כל העדה ויתנו את קולם ויבכו העם בליל ההוא* אמר רבה אמר ר' יוחנן (ט) (*אותו היום ערב) תשעה באב היה, אמר להם הקב"ה אתם בכיתם בכיה של חנם ואני קובע לכם בכיה לדורות חרב הבית בראשונה (י) דכתיב ובחדש החמישי בשבעה לחדש היא שנת תשע עשרה [שנה] למלך נבוכדנצר מלך בבל בא נבוזראדן רב טבחים עמד לפני מלך בבל בירושלם וגו' וכתיב ובחדש החמישי בעשור לחדש היא שנת תשע עשרה [שנה] למלך *נבוכדנצר מלך בבל בא נבוזראדן רב טבחים עמד לפני מלך בבל בירושלם וגו' ותניא אי אפשר לומר בשבעה שהרי כבר נאמר בעשור, ואי אפשר לומר בעשור שהרי כבר נאמר בשבעה, הא כיצד בשבעה נכנסו-נכרים להיכל ואכלו וקלקלו בו: שביעי שמיני, *ותשיעי סמוך לחשכה הציתו בו את האור, והיה דולק והולך כל היום כולו *שנאמר* אוי לנו כי פנה היום כי יגטו צללי ערב והיינו דאמר רבי יוחנן (ג) אלמלי הייתי באותו הדור לא קבעתיו אלא בעשירי מפני שרובו של היכל בו נשרף ובגן אתחלתא דפורענותא עדיפא ובשניה מנלן דתניא *מגלגלין זכות ליום זכאי וחובה ליום חייב, אמרו (יא) כשחרב בית המקדש בראשונה (ב) אותו היום ערב תשעה באב היה ומוצאי שבת היה ומוצאי שביעית היתה, ומשמרתה של יהויריב היתה והלוים היו אומרי' שירה ועומדין על דוכנם ומה שירה היו אומרים ויישב עליהם את אונם וברעתם יצמיתם ולא הספיקו לומר יצמיתם ה' אלהינו עד שבאו נכרים וכבשום *וכן בשניה נלכדה ביתר גמרא *נחרשה העיר, תניא *כשחרב טורנוסרופוס הרשע את ההיכל נגזרה גזרה על רבן גמליאל להריגה, בא אדון אחד ועמד בבית המדרש ואמר בעל החוטם מתבקש, בעל החוטם מתבקש, שמע רבן גמליאל, אזל טשא מיניהו, אזל לגביה בצנעא א"ל אי מצילנא לך מיתית לי לעלמא דאתי? א"ל הן, א"ל אשתבע לי, אשתבע ליה, סליק לאיגרא נפיל ומית וגמירי דבי גזרי גזרתא ומית-חד מינייהו מבטלי לגזרתייהו, יצתה בת קול ואמרה אדון זה מזומן לחיי העולם הבא תנו רבנן משחרב הבית בראשונה נתקבצו כיתות כיתות של פרחי כהונה ומפתחות ההיכל בידן ועלו לגג ההיכל ואמרו-לפניו רבונו של עולם-הואיל ולא זכינו להיות גזברין נאמנים יהיו מפתחות מסורות לך וזרקום כלפי מעלה ויצתה כעין פיסת יד וקיבלתן מהם והם קפצו ונפלו לתוך האור ועליהן קונן ישעיהו הנביא (כ) משא גיא חזיון מה לך איפוא כי עלית כולך לגגות תשואות מלאה עיר הומיה קריה עליזה חלליך לא חללי חרב ולא מתי מלחמה אף בהקב"ה נאמר (כא) מקרקר קיר ושוע אל ההר: משנכנס אב ממעטין בשמחה כו': אמר רב יהודה בריה דרב שמואל בר שילת משמיה דרב כשם שמשנכנס אב ממעטין בשמחה כך משנכנס אדר מרבין בשמחה

אמר

הנהות הב"ח

(ה) שם אותו היום ערב • תפ"מ וכ"ג פ"ל אותו היום תשעה נאב היה: (ג) שם מכב

הגהות מהר"י לנדא

(ה) גם כשמכב בכפ"ק בכתשובה אותו היום תשעה נאב היה:

רבינו חננאל

וח' דברים אירעו את אבותינו בם' באב נגזר על אבותינו שלא יכנסו לארץ מנא לן • דתניא בכ"ט בסיון שלח המרגלים תנה שני ימים

מגדנך

מ"אמרו ט"ו כ"יומא דביה נ"ל ת"ש מאשיב נדא

הנהות בתרים סמיון ל' יום של תמוז שאותה שנה תמוז מלא היה • כדכתיב קרא עלי מועד לשבור בחורי הרי ל"ב וח' ימים באב הרי ט' יום שלמים • נמצאו שהגיעו ט' באב. אמר רבא אותו היום ט' באב היה והיו ישראל יושבים ובוכים • אמר הקב"ה אתם בכיתם בכיה של חנם אני אקבע לכם בכיה לדורות • חרב הבית בראשונה שנאבר בחדש החמישי בעשור לחדש בא נבוזראדן וגו' וכתיב קרא אחרי' וישרוף את בית ה' ואת בית המלך וכתיב קרא אחרינא בחדש החמישי בשבעה לחדש היא שנת תשע עשרה בא נבוזראדן רב טבחים עבד מלך בבל וישרוף את בית ה' ואת בית המלך • אי אפשר לומר בשבעה שכבר נאמר בעשרה ואי אפשר לומר בעשרה שכבר נאמר וכו' ואכלו ושתו וקרקרו עד ט' בו בערב (באב) הציתו סמוך לחשכה והיה דולק והולך כל היום שנא' אוי לנו כי פנה היום כי יגטו צללי ערב. א"ר יוחנן אלמלא הייתי באותו הדור לא קבעתיו אלא בעשירי מפני שרובו של היכל בעשירי נשרף • ותנא דידן תחלת פורענותא עדיפא • ובשניה דתניא ר' יוסי אומר מגלגלין זכות ליום זכאי וחובה ליום חייב. כשחרב הבית בראשונה ט' באב היה ומ"ש ומוצאי שביעית היתה ומשמרת יהויריב היתה כו' • נלכדה ביתר ונחרשה העיר גמרא • פי' שאמר דבריא לתת

עין משפט נר מצוה

כו א טוס"ע ל"ל פימן מקנה:

[סנהדרין סט: זכמים קיח: ערכין יג:]

[שבת קמו:]

[פסחים עז: שבועות י"]

[מגדלין קד:]

[ל"ל אותה ליל ליל וכן איתא כש"]

[נפיט בקרא נבוכדראצר]

ל"ל של עשירי

ערכין יא:

[ע"ש בכש"ל כמו מ"ל דכשחיעת מולין נג:]

[ר"ש יח:]

[כשחרש כל"ל ועיין תי"ס]

סכלים לא:

ג' עין יעקב נחרשה העיר ומי נמרא • תניא כשחרש כו' ונמוכ סי' תקמט מעתיק נחרשה העיר שחרש טורנוסרופוס כו'

[מגדלים עמ' ב]

[מגדלים עמ' ב]

[מגדלים עמ' ב]